

E?itimde Bili?im Teknolojilerinin Etik Kullan?m? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *E?itimde Bili?im Teknolojilerinin Etik Kullan?m? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20719>

Özet

Eğitimde Bilişim Teknolojilerinin Etik Kullanım Ölçeği (EBT-EKÖ), Emre Baysan ve Enol Çetin (2019) tarafından eğitim ortamlarında görev yapan profesyonellerin bilişim teknolojilerini kullanırken sergiledikleri etik davranışlar ve tutumlar ölçmek amacıyla geliştirilmiş özgün bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, dijital çağda eğitimcilerin karşılaştıkları gizlilik, telif hakları ve yetkisiz erişim gibi etik ikilemlere yönelik eğitimlerini sistematik olarak değerlendirmeyi hedefler.

Ölçek geliştirme süreci, kapsamlı **geçerlik** ve **güvenirlilik** analizlerini içermektedir. Elde edilen veriler, eğitim kurumlarında etik farkındalığı artırma ve mesleki standartları koruma çabalarına bilimsel bir temel sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Eğitim, Bilişim Teknolojileri, Etik Kullanım, Öğretmen Tutumları, Psikometrik Ölçek Geliştirme, Dijital Etik, Bilgisayar Etiği.

Yazarlar

Emre Baysan, Enol Çetin

Amaç

Ölçeğin temel amacı, öğretmenler, yöneticiler ve diğer eğitim profesyonellerinin okul ortamında bilişim teknolojilerini kullanırken etik kurallara ne ölçüde uyduklarını veya etik davranışlara ne kadar eğilimli olduklarını tespit etmektir. Bu tespit, özellikle dijitalleşmenin hızla arttığı modern eğitim sistemlerinde etik standartların belirlenmesi ve korunması açısından büyük önem taşımaktadır.

Geliştirme çalışması, eğitimcilerin dijital araçları kullanırken karşılaştıkları karmaşık etik sorunları objektif ve yapılandırılmış bir şekilde ölçme ihtiyacına yanıt vermektedir. Ölçek, eğitimde etik farkındalık düzeyini belirleyerek, bu alandaki eksikliklerin giderilmesine yönelik hedeflenmiş eğitim programlarının tasarlanmasına zemin hazırlamaktadır.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

Eğitimde Bilişim Teknolojilerinin Etik Kullanım Ölçeği, eğitim bağlamında bireylerin **dijital etik** anlayışları ve uygulamaları ölçen çok boyutlu bir yapıya hedeflemektedir. Bu yapı, bilişim teknolojilerinin kullanımında dürüstlük, sorumluluk, gizliliğe saygı ve dijital mülkiyet haklarına uyumu içerir.

Ölçek, özellikle e?itimcilerin yetkisiz eri?im, ki?isel verilerin uygunsuz kullan?m?, meslekta?lar hakk?nda bilgi toplama veya ders saatlerini uygunsuz dijital içeriklerle harcama gibi mesleki etik s?n?rlar? zorlayan davran?lara yönelik tutumlar?n? de?erlendirmektedir. Bu kapsamda, ölçülen yap?, e?itimcilerin dijital vatanda?lık ve mesleki etik normlara ba?lılık düzeyini yans?tmaktadır.

Geçerlik

Ölçe?in bilimsel uygunlu?unu ve ölçmek istedi?i yap?yı do?ru bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamak amac?yla üç farklı geçerlik analizi uygulanm???tır. Bu analizler, hem içerik hem de yap?sal uygunlu?u desteklemektedir.

Kapsam Geçerlili?i (Uzman Görü?ü): Ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yap?yı yeterli düzeyde temsil edip etmedi?i, alan?nda uzman akademisyen ve profesyonellerin görüşleri alınarak de?erlendirilmiştir. Bu süreç, maddelerin teorik çerçeveye ve alanyaz?na uygunlu?unu sağlam???tır.

Aç?mlayıcı Faktör Analizi (AFA): Ölçe?in alt?nda yatan temel boyutlar? ke?fetmek amac?yla kullan?lm???tır. AFA sonuçlar?, ölçe?in yap?sal modelini ve faktör yüklerini belirlemede ilk adım? olmuştur.

Do?rulayıcı Faktör Analizi (DFA): AFA ile belirlenen faktör yap?s?n?n, yeni bir örneklem grubu üzerinde toplanan verilerle ne kadar uyumlu oldu?unu test etmek için kullan?lm???tır. DFA sonuçlar?, model uyum indekslerinin kabul edilebilir seviyelerde oldu?unu göstererek ölçe?in yap? geçerlili?ini kan?tlam???tır.

Güvenirlik

Ölçe?in tutarlılık ve kararlılık de?erlendirmek için çok çe?itli güvenirlik yöntemleri kullan?lm???tır. Bu yöntemler, ölçe?in farklı koşullar alt?nda benzer sonuçlar verme yetene?ini göstermektedir.

Cronbach Alfa İç Tutarlılık Katsayısı: Ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu oldu?unu gösteren yaygın bir iç tutarlılık ölçütüdür. Yüksek Cronbach Alfa de?eri, ölçe?in homojen oldu?unu işaret eder.

%27'lik Alt ve Üst Grupların Ortalamaları Arasındaki t-testi: Bu analiz, ölçe?in yüksek ve düşük puan alan gruplar? istatistiksel olarak anlamlı bir ?ekilde ay?rt etme yetene?ini incelemek için kullan?lm???tır. Sonuçlar, ölçe?in güçlü bir ay?rt edicili?e sahip oldu?unu göstermiştir.

Split-Half Metodu ve Spearman-Brown Katsayısı: Ölçe?in iki yar?s?n?n birbirleriyle olan korelasyonunu hesaplayarak iç tutarlılık de?erlendiren Split-Half metodu kullan?lm??, bu yöntemin düzeltilmi? hali olan **Spearman-Brown iç tutarlılık katsayısı** ile de güvenilirlik desteklenmiştir.

Faktör Analizi

EBT-EKÖ'nün yapısal geçerliği, hem keşfedici (AFA) hem de doğrulayıcı (DFA) yaklaşımlar kullanılarak güçlü bir şekilde desteklenmiştir. **Açıklayıcı Faktör Analizi**, eğitimcilerin bilişim teknolojilerine yönelik etik davranış eğilimlerini temsil eden temel boyutları ortaya çıkarmıştır. Bu analiz, ölçeğin teorik olarak beklenen alt faktörlere ayrıldığını göstermiştir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi ise elde edilen bu faktör yapısının (modelin) eğitimci örnekleme verileriyle ne kadar iyi uyum sağladığını incelemiştir. DFA sonuçları, ölçeğin yapısal modelinin sağlam olduğunu ve kullanılan istatistiksel ölçütlerin (RMSEA, CFI, TLI vb.) kabul edilebilir sınırlar içinde olduğunu kanıtlayarak, ölçeğin ölçtüğü psikolojik yapıyı geçerli olduğunu teyit etmiştir.

Ölçme Aracı

Test Türü: Geliştirme (Özgün bir ölçme aracının geliştirilmesi çalışmasıdır.)

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Eğitim Profesyonelleri (Öğretmenler ve Eğitim Yöneticileri)

Yaş Grubu: Yetişkin

Popülasyon Detayları: Türkiye genelinde farklı kademelerde (ilkokul, ortaokul, lise) görev yapan eğitim personeli.

Test Metodolojisi: Katılımcılardan, maddelerde belirtilen ifadelere ne ölçüde katıldıkları belirtilmeleri istenmektedir. Derecelendirme, **1=Tamamen katılıyorum** ile **5=Hiç katılmıyorum** arasında değişmektedir. Ölçek maddelerinin içeriği dikkate alındığında, yüksek puanlar genellikle etik davranışlara daha fazla eğilimi veya etik davranış eylemlere daha az tolerans ifade edebilir (maddeler ters puanlanmıyorsa).

Anahtar Kelimeler

Bilişim Etiği, Öğretmen Etiği, Dijital Okuryazarlık, Geçerlik, Güvenirlilik, Eğitim Teknolojileri, Psikometri.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Emre Baysan

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Bilgi mevcut de?il

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: emrebaysan@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?il

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2019 y?l?nda Emre Baysan ve ?enol Çetin taraf?ndan geli?tirilm?tir. Ölçe?in akademik veya ticari amaçlarla kullan?m? için sorumlu yazar Emre Baysan ile do?rudan ileti?ime geçilmesi tavsiye edilmektedir.

Makalenin orijinal yay?n?na Dergipark üzerinden ula??labilir: dergipark.org.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyalar? a?a??dan indirilebilir:

[egitimde-bilisim-teknolojilerinin-etik-kullanimi-olcegi-toad.pdf](#)

[egitimde-bilisim-teknolojilerinin-etik-kullanimi-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Baysan, E. ve Çetin, ?. (2019). E?itimde Bili?im Teknolojilerinin Etik Kullan?m? Ölçe?inin geli?tirilmesi çal??mas?. *Türk E?itim Bilimleri Dergisi*, 17(2), 394-417.

E?itimde Bili?im Teknolojilerinin Etik Kullan?m? Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Okul ortam?nda kendime ait olmayan elektronik dosyalara eri?mekte sak?nca görmem
Ö?rencinin ö?retmenine cep telefonundan ders d??? konularda mesaj atmas?nda sak?nca görmem

Çe?itli yaz?l?mlar? ve interneti kullanarak meslekta?lar?m ve idareciler hakk?nda bilgi toplar?m
Gerekli gördü?ümde izni olmadan ba?kas?na ait bir bilgisayar? ve internet ba?lant?s?n? kullan?r?m

Derse ait olan zamanda ak?ll? tahtay? ö?rencilere film, video vb. izletmek için kullan?r?m